

Self-Identification in the Novel and the Film of Fight Club

Aphiradi Suphap¹, Narumon Karnchanathat² and Nangoie Wan-Aroonwong³

¹Graduate (English)

E-mail: carpedium78@hotmail.com

²Ph.D. (TEFL), Assistant Professor, Department of Western Languages

³M.A. (English), Department of Western Languages

Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani

Abstract

This research aims to study self-identification both in the novel and the film of **Fight Club**. The examination involves analysis of the protagonist's problems, the process of self-identification and the evaluative comparison of both media. From the analysis, there are three major problems in the protagonist's identity crisis : inner conflicts, interpersonal conflicts and social conflicts. Of these three, the inner conflicts are the most significant. The protagonist's self-identification process mainly involves violence and aggressiveness as he believes they can assure him of his male identity. The film maintains the key message of self-identification of the novel. The presentation of self-identification in the film is, however, more effective because film techniques such as unrealism and lighting are able to bring the abstract description into vivid pictures.

Keywords: Fight Club, self-identification, self-identity, surrealism

การแสวงหาตัวตนในนวนิยายและภาพยนตร์เรื่องไฟท์คลับ

อภิรดี สุภาพ¹, นฤมล กาญจนทัต² และแห่งน้อย วันอรุณวงศ์³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท, ศศม. (ภาษาอังกฤษ)

E-mail: carpedium78@hotmail.com

²Ph.D. ผู้ช่วยศาสตราจารย์

³อ.ม. (ภาษาอังกฤษ)

ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการแสวงหาตัวตนในนวนิยายและภาพยนตร์เรื่องไฟท์คลับ โดยพิจารณาปัญหาและกระบวนการแสวงหาตัวตนของตัวเอก รวมทั้งเปรียบเทียบและประเมินประสิทธิภาพการนำเสนอของสื่อทั้งสอง ผลปรากฏว่าการขาดอัตลักษณ์ของตัวเอกมีสาเหตุจากปัญหาใหญ่ๆ สามประการ คือ ความขัดแย้งภายในจิตใจ ความขัดแย้งระหว่างบุคคล และความขัดแย้งทางสังคม แต่ความขัดแย้งภายในจิตใจจะเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด ส่วนกระบวนการที่ตัวเอกใช้นั้นเกี่ยวข้องกับความรู้และความก้าวร้าว ทั้งนี้เพราะตัวเอกเชื่อว่าทั้งสองอย่างสามารถแสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นชายที่ขาดหายไปได้ การนำเสนอในภาพยนตร์มีประเด็นหลักเหมือนกับนวนิยาย แต่ภาพยนตร์สามารถนำเสนอได้ดีกว่า เพราะมีเทคนิคทางภาพยนตร์ที่สามารถทำให้คำบรรยายในหนังสือปรากฏเป็นรูปเป็นร่างชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เทคนิคเหนือจริง และแสงสี ทำให้ผู้กำกับสามารถสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจประเด็นที่ต้องการนำเสนอดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การแสวงหาตัวตน, เทคนิคเหนือจริง, ไฟท์คลับ, อัตลักษณ์

บทนำ

มนุษย์กับการค้นหาอัตลักษณ์นั้นเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันมาทุกยุคทุกสมัยจะต่างกันไปแต่วิธีการที่ใช้ในการแสวงหาตัวตนของแต่ละบุคคล สาเหตุที่ทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนแสวงหาอัตลักษณ์ก็เนื่องมาจากความไม่พอใจและไม่มีความสุขในชีวิต ทั้งนี้เพราะไม่รู้ความต้องการของตนเองว่าจะอะไรนำความสุขที่แท้จริงในชีวิต ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการไม่รู้ตัวตนคือใคร อันจะทำให้เกิดความสับสน งุนงง ไม่มีทิศทางชัดเจนในตัวเอง รู้สึกถึงความว่างเปล่า ไร้ค่า ไร้จุดหมายในชีวิตความรู้สึกเหล่านี้นำไปสู่การสูญเสียความทรงจำในศักดิ์ศรีของตนเอง ไม่รู้ถึงความหมายของการมีชีวิตอยู่อย่างแท้จริง ผู้คนเหล่านี้จึงมีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ และรู้สึกแปลกแยกในที่สุด ปัญหาที่กล่าวมานี้มีผลมาจากการครอบงำของแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งยังรากลึกจากยุคสมัยหนึ่งสู่อีกยุคสมัยหนึ่ง แบบแผนในแต่ละสังคม ยัดเยียดแนวความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตให้กับสมาชิกในสังคมนั้น ๆ มานานนับพันปี จนมนุษย์ส่วนใหญ่หลงลืมไปว่าแบบแผนเหล่านั้นได้ล้างสมองตนไป จนอาจจะเหลือความเป็นตัวเองอยู่เพียงแค่เศษเสี้ยว

นอกเหนือจากแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีแล้ว มนุษย์ในปลายศตวรรษที่ 20 ยังประสบปัญหาจากลัทธิบริโภคนิยมที่หล่อหลอมให้ผู้คนส่วนใหญ่หลงใหลได้ปลื้มกับการครอบครองวัตถุจนกลายเป็นพวกวัตถุนิยมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคม มักไม่ตระหนักถึงปัญหานี้ แต่กลับคิดว่า การได้ครอบครองวัตถุต่าง ๆ บ่งบอกอัตลักษณ์ของตน เมื่อสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมต่างคิดว่า การครอบครองวัตถุจะนำมาซึ่งความสุขในชีวิต และสามารถแสดงอัตลักษณ์ของตนได้ พวกเขา ก็เหมือนกับถูกหลอมออกมาจากแม่พิมพ์เดียวกันจนไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าใครเป็นใครหรือต่างไปจากผู้อื่นอย่างไร ไม่สามารถแสดงอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลได้ ทั้งนี้อาจนำความสุขที่แท้จริงมาให้อีกด้วย ปัญหาการขาดอัตลักษณ์จึงปรากฏในวรรณกรรมหลายยุคสมัย เพราะนักเขียนต่างตระหนักถึง

ความแปลกแยกที่ตนเองและเพื่อนมนุษย์ด้วยกันต้องเผชิญ นักเขียนบางคนจึงได้ตีแผ่ปัญหาการขาดอัตลักษณ์ในงานเขียนของตน ชัค พอลลาเนียค (Chuck Palahniuk) นักเขียนชาวอเมริกันก็เป็นอีกคนหนึ่ง ที่ตระหนักถึงปัญหาอันนี้และได้นำเสนอในงานเขียนเรื่องไฟท์คลับ (Fight Club)

ไฟท์คลับได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ. 1996 นวนิยายเรื่องนี้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ให้กับวงการวรรณกรรมเพราะมีการนำเสนอที่แปลกไปจากวรรณกรรมก่อนหน้านี้ อีกทั้ง กล้าที่จะเสียดสี ประชดประชันสังคม สอดคล้องกับการนำเสนอในลักษณะที่เรียกว่าตลกร้าย (black Humor) ได้อย่างลงตัว การนำเสนอเรื่องราวในแบบเหนือจริง (surrealism) ผสมผสานกับตลกร้ายที่ผู้เขียนแทรกในแต่ละฉากสร้างความประหลาดใจให้กับผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง ไฟท์คลับตีแผ่วิถีชีวิตของคนชั้นกลางที่เป็นคนส่วนใหญ่ในสังคมผ่านตัวละครชายที่ไม่ปรากฏชื่อและนามสกุล ตัวเอกมีหน้าที่การทำงานที่ดี เขาทำงานในบริษัทรถยนต์ชื่อดังแห่งหนึ่ง และได้มีโอกาสท่องเที่ยวในเมืองต่าง ๆ เนื่องจากงานของเขามิทุกอย่างที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นคอนโดมีเนียมสุดหรู เครื่องเรือน เครื่องใช้ราคาแพง ๆ แต่ปัญหาของเขาคือ โรคนอนไม่หลับ (Insomnia) เขาดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อรักษาโรคนอนไม่หลับ และแสวงหาหนทางที่จะได้มาซึ่งความสุขที่แท้จริงในชีวิต ความแปลกใหม่ในการนำเสนอของนวนิยายเรื่องนี้ ทำให้เดวิด ฟินเชอร์ (David Fincher) นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ในปี ค.ศ. 1999 โดยมี แบรด พิตต์ เอ็ดเวิร์ด นอร์ตัน และเฮลีนนา คาร์เตอร์ บอนแฮม แสดงนำภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับคำวิจารณ์เป็นอย่างดีทั้งในแง่ลบและแง่บวก ถึงแม้ว่านักวิจารณ์ส่วนใหญ่จะเห็นว่าเต็มไปด้วยฉากที่รุนแรง แต่ก็ตระหนักว่ามีแง่คิดและเนื้อหาสาระที่น่าสนใจแฝงอยู่ในเรื่องด้วย การวิเคราะห์การแสวงหาตัวตนเรื่องไฟท์คลับในครั้งนี้ จึงศึกษาเปรียบเทียบผลงานจากสองสื่อ เพื่อประเมินประสิทธิภาพการนำเสนอเนื้อเรื่องจากนวนิยายต้นฉบับกับภาพยนตร์ที่ดัดแปลงจากนวนิยาย การศึกษาประกอบด้วยภูมิหลังเกี่ยวกับ

วรรณกรรมและภาพยนตร์เรื่องนี้ การวิเคราะห์เปรียบเทียบ การแสวงหาอัตลักษณ์และการนำเสนอในนวนิยายและ ภาพยนตร์เรื่อง **ไฟท์คลับ** และการเปรียบเทียบประสิทธิ ภาพของทั้งสองสื่อในการนำเสนอประเด็น

วัตถุประสงค์

การศึกษามุ่งวิเคราะห์ปัญหาการขาดอัตลักษณ์ และกระบวนการแสวงหาตนเองของตัวเอกทั้งที่ปรากฏใน นวนิยายและภาพยนตร์เรื่อง **ไฟท์คลับ** รวมทั้งเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพของการนำเสนอ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิเคราะห์ประเด็นการแสวงหาตัวตนในนวนิยาย และภาพยนตร์เรื่อง **ไฟท์คลับ** โดยศึกษาทฤษฎีทาง วรรณศิลป์และทฤษฎีทางภาพยนตร์ เพื่อเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพการนำเสนอการแสวงหาตัวตนในสื่อทั้งสอง

ผลการวิจัย

1. นวนิยายและภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับการ แสวงหาตัวตน

การค้นหาลักษณะปรากฏในวรรณคดีบ่อยครั้ง เพราะเป็นประเด็นสากล นวนิยายที่เกี่ยวข้องกับการ แสวงหาตัวตนอย่างเห็นได้ชัด ได้แก่ **Heart of Darkness** โดย โจเซฟ คอนราด **The Double** โดย ฟ็อดอร์ ดอสโตเยฟสกี **The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde** โดย โรเบิร์ต หลุยส์ สตีเวนสัน ส่วนภาพยนตร์ นั้นมีสองเรื่อง que แสดงให้เห็นถึงการแสวงหาตัวตนอย่าง เห็นได้ชัด คือ **The Graduate** และ **American Beauty** ในวรรณคดีและภาพยนตร์ที่กล่าวมาจะมีวิธีการแสวงหา ตัวตนอยู่สองวิธี คือ การเดินทางไปยังดินแดนไกลโพ้น และการสร้างเพื่อนในจินตนาการ ใน **Heart of Darkness** มาร์โลว์ตัวละครเอกมีความขัดแย้งในจิตใจจึงตัดสินใจ เดินทางไปยังป่าที่ในแอฟริกา ระหว่างการเดินทางเขาพบกับ ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งทำให้เขาได้รับบทเรียนมากมาย

ในชีวิต และทำให้เขาค้นพบความต้องการของตนเอง ในที่สุด (สร้อยสน สกลรักษ์, 2537, 25) ในวรรณกรรม เรื่อง **The Double** และ **The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde** ผู้เขียนสร้างตัวละครคู่ (double) หรือเพื่อนในจินตนาการ ตัวเอกทั้งสองเรื่องไม่พอใจวิถี ชีวิตของตนเองจึงสร้างเพื่อนในจินตนาการขึ้นมา เพื่อ ชดเชยการขาดอัตลักษณ์ของตนเอง คือ โกลยาด คิน จูเนียร์ ซึ่งมีคุณสมบัติทุกอย่างที่โกลยาด คิน ไม่มี (Don, 2001, 1 และ Hoenisch, 2000, 1) ใน **The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde** ด็อกเตอร์เจคคิลผู้มี ชีวิตอยู่ในสังคมวิคตอเรียนที่เคร่งครัดได้สร้างมิสเตอร์ไฮด์ ขึ้น มิสเตอร์ไฮด์มีบุคลิกลักษณะนิสัยตรงกันข้ามกับ ด็อกเตอร์เจคคิลโดยสิ้นเชิง ไฮด์ทำทุกอย่างที่แหวก กฎของสังคม ("Overall Analyses", 2003 : 1) อย่างไร ก็ตาม ตัวเอกทั้งสองเรื่องก็ได้เรียนรู้ว่าเพื่อนในจินตนาการ ที่เขาส่งขึ้นมา นั้นไม่สามารถทำให้เขาหาตัวตนที่แท้ จริงได้ ประเด็นการแสวงหาตัวตนปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ หลายเรื่อง เช่น เบนจามิน แบรดลีย์ดใน **The Graduate** และ เลสเตอร์ เบิร์นแฮมใน **American Beauty** ต่างก็ รู้สึกว่าชีวิตไม่มีความหมายและต้องการหาทางออก เบนจามินเลือกที่จะใช้สะพานน้ำหลบความวุ่นวายและเลือก ที่จะอยู่เฉย ๆ ในขณะที่เลสเตอร์เลือกที่จะออกจากงาน และต่อต้านภรรยาเขา และกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งเมื่อ ตกหลุมรักเพื่อนลูกสาว (Barnette, 2002 และ Bueka, 2000, 1) ถึงแม้ว่าตัวละครที่กล่าวมาทั้งหมดจะไม่ประสบ ความสำเร็จในการค้นหาลักษณะ แต่นวนิยายและ ภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ก็มักจะเป็นที่สนใจ ของผู้อ่านและผู้ชมเสมอ

2. การแสวงหาตัวตนในนวนิยายเรื่อง **ไฟท์คลับ**

ตัวเอกนิรนามซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องทบทวนทุก ๆ ทรมาณ กับการนอนไม่หลับเป็นระยะเวลาอนาน อย่างไรก็ตาม เขาก็ไม่ยอมจำนนกับปัญหาที่รุมเร้า เพียรหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้หายจากโรคนี้ อีกทั้ง พยายามคิดหาหนทางอัน จะให้ได้มาซึ่งอัตลักษณ์ของตน เพราะอันที่จริงการนอน

ไม่หลับมีนัยแฝงอยู่มากกว่าปัญหาทางกายภาพ เนื่องจากเชื่อมโยงกับปัญหาการขาดอัตลักษณ์ ประเด็นทางสังคม และจิตวิทยาซึ่งซับซ้อน ดังนี้

2.1 สาเหตุของการขาดอัตลักษณ์ของตัวเอง สาเหตุสำคัญที่นำมาซึ่งการขาดอัตลักษณ์ของตัวเอง คือ ความขัดแย้งภายในจิตใจ ความขัดแย้งระหว่างบุคคล และความขัดแย้งทางสังคม ผู้ประพันธ์เผยให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์ผ่านตัวละครเอกชายนี้ โดยแสดงให้เห็นว่าลึกๆ แล้วนั้นตัวเอกมีความต้องการที่จะทำตามแรงผลักดันของสัญชาตญาณดิบ (instinct) กล่าวคือ เขาไม่มีความสุขกับการอยู่ในกรอบสังคม การถูกพันธนาการอยู่ในกรอบของสังคมทำให้เขารู้สึกอึดอัด หากความสุขในชีวิตไม่ได้ เบื่องานประจำ เบื่อการเป็นคนสมมุติแบบและวิถีชีวิตเดิม ๆ จึงปรารถนาอย่างยิ่งที่จะฉีกกรอบเพื่อจะได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำหยาและไม่ใช่ยอมรับของสังคมเพื่อแสวงหาความแปลกใหม่ และความตื่นเต้นในชีวิต อันจะทำให้ชีวิตมีความหมายมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการปลดปล่อยสัญชาตญาณดิบให้ออกมาเพ่นพ่านนั้นกระทำได้ไม่ถนัด เนื่องจากยังต้องอยู่ในสังคมที่ผู้คนส่วนใหญ่ยังดำเนินชีวิตตามแบบแผน จึงเกิดการต่อสู้กันระหว่างด้านมืดและศีลธรรม

ความขัดแย้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย ฟรอยด์ชี้ให้เห็นว่าจิตใจของมนุษย์นั้นประกอบไปด้วยส่วนสำคัญสามส่วนคือ id ego และ superego id คือ ส่วนของสัญชาตญาณดิบ ครอบคลุมนพื้นที่มากที่สุด ในจิตใจมนุษย์ ปราศจากการควบคุมของกฎเกณฑ์หรือคุณธรรมใด ๆ ทั้งสิ้น และยังเป็นส่วนที่เชื่อมต่อกับร่างกายมนุษย์มากที่สุด ส่วน ego ทำหน้าที่รักษาความสมดุลระหว่าง id และ superego ซึ่งได้แก่ศีลธรรมที่ทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และแบบแผนของสังคม (Hall, 1954, 22, 28, 33) จะเห็นได้ว่า ตัวเอกของเรื่องต่อสู้กับความต้องการด้านมืดเป็นอย่างมาก เพราะยังไม่มั่นใจพอที่จะแหวกกฎของสังคม แต่ในที่สุดเขาก็ยอมให้ id ปรากฏออกมาและมีบทบาทสำคัญ

ในการแสวงหาตัวตน ผู้เขียนเสนอกระบวนการที่เป็นนามธรรมอันนี้ให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้นโดยการสร้าง id ให้เป็นตัวละครเอกอีกตัวหนึ่ง คือ ไทเลอร์ เดอร์เด็น (Tyler Durden) จะเห็นได้ว่าก่อนที่ ตัวเอกจะยินยอมให้ด้านมืดของเขาปรากฏออกมา นั้น เขามีความลังเลอยู่มากกว่าจะทำตามระเบียบแบบแผนของสังคมต่อไปหรือจะยอมทำตามความต้องการด้านมืดของเขา การต่อสู้กับด้านมืดและการล้างเลขของตัวเองนี้ นำเสนอผ่านการปรากฏตัวของ ไทเลอร์ก่อนหน้าที่จะรู้จักกับตัวเอก ผู้เล่าเรื่องได้บรรยายให้ผู้อ่านรู้ว่า ไทเลอร์นั้น อยู่ใกล้ ๆ เขาตั้งแต่ก่อนที่ จะรู้จักกัน "Tyler's been around before we met" (Palahniuk, 1996, 32) การปรากฏตัวของไทเลอร์ก่อนหน้าที่จะรู้จักกับตัวเอกนั้นแสดงให้เห็นว่า ไทเลอร์ (ซึ่งวนเวียนอยู่ในจิตใจได้สำนึก) พยายามจะเสนอแนวทางแสวงหาตัวตนในแบบฉบับของเขาให้กับตัวเอก แต่เขาพยายามปิดตนเองไม่ยอมรับความช่วยเหลือของไทเลอร์ และเพราะเหตุนี้เขาจึงมองไม่เห็นหรือไม่รู้จักไทเลอร์ ก่อนหน้านี้

เหตุผลที่ตัวเอกสร้างเพื่อนในจินตนาการ (Alter-ego) ขึ้นมาโดยไม่รู้ตัวนั้นก็เพื่อสนองความต้องการจากส่วนลึกของจิตใจ ดังจะเห็นได้ว่า ไทเลอร์มีบุคลิกและนิสัยต่างจากเขาโดยสิ้นเชิง ไทเลอร์เป็นขบถ ไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์ใด ๆ ของสังคม กล่าวที่จะแสดงพฤติกรรมที่บ้าคลั่ง เช่น การบัสสวะลงในซูเปอร์ก่อนนำไปเสิร์ฟ การแทรกฉากบางฉากของหนังไปในภาพยนตร์ครอบครัวที่กำลังจัดฉายอยู่ การไม่เชื่อพระเจ้า เป็นต้น นอกจากนี้ ไทเลอร์ยังมีลักษณะเป็นผู้นำ เห็นได้จากที่เขาเป็นคนก่อตั้งไฟท์คลับหรือสโมสรการต่อสู้ (Fight Club) โปรเจกต์เมย์เฮ็ม (Project Mayhem หรือโครงการกิลยัค) รวมทั้งสร้างระบบความเชื่อของเขาเองที่มีอิทธิพลต่อสมาชิกไฟท์คลับและโปรเจกต์เมย์เฮ็ม อันที่จริงแล้ว ตัวเอกหรือผู้เล่าเรื่องเป็นคนสร้างเพื่อนในจินตนาการของเขาให้มีบุคลิกลักษณะตามที่เขายากเป็นแต่ไม่สามารถเป็นได้ในชีวิตจริง และที่สำคัญ ไทเลอร์มีลักษณะของความเป็นชายโดดเด่น ชอบความรุนแรง ความก้าวร้าว ซึ่งลักษณะเหล่านี้ไม่มีใน

ตัวเองเอง ผู้ประพันธ์สร้างให้ id หรือด้านมืดของตัวเอง เป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งซึ่งสามารถหลอกผู้อ่านให้เข้าใจผิดได้อย่างแนบเนียนจนตอนท้ายของเรื่อง

ความขัดแย้งระหว่างบุคคลก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่าง ตัวเอก ไทเลอร์ และมาร์ลา สำหรับตัวเอกซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง กับไทเลอร์มีความสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ ไทเลอร์ เป็นวีรบุรุษ ครู พ่อ เพื่อนสนิท คนรัก และศัตรู ตัวเอก ซึ่งชมลักษณะนิสัยและการกระทำของไทเลอร์ เพราะเป็น สิ่งที่เขาไม่เคยรู้จักมาก่อน ไทเลอร์เป็นทุกอย่างที่เขาเป็น ไม่ได้ อีกทั้งยังเป็นผู้นำตัวเขาไปสัมผัสกับประสบการณ์ ที่ทำลาย และให้บทเรียนมากมาย ไทเลอร์ทำให้อัตลักษณ์ ความเป็นชายของตัวเองกลับคืนมาด้วยการชกต่อยใน ไฟท์คลับ และกิจกรรมอันบ้าบิ่นต่างๆที่ทำให้เขาได้เรียนรู้ที่จะเผชิญกับความเจ็บปวด ความกลัว และความตาย ประสบการณ์เหล่านี้ทำให้เกิดความกล้าและค้นพบ อิสระภาพในการดำเนินชีวิต ยิ่งกว่านั้นไทเลอร์เปรียบเสมือน พ่อของเขา ดังจะเห็นได้จากตอนที่ตัวเอกได้แอบเห็น ไทเลอร์มีความสัมพันธ์กับมาร์ลา ซิงเงอร์ เนื่องจาก ความสัมพันธ์แบบพ่อลูกมีความเชื่อมโยงกับตัวละครหญิง คนเดียวในเรื่อง คือ มาร์ลา ฉะนั้น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบพ่อลูกจะนำไปกล่าวหลังจากที่วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเอกกับมาร์ลาแล้ว

นอกเหนือจากความสัมพันธ์ที่กล่าวมา ไทเลอร์ ยังเป็นเพื่อนสนิทคนเดียวของตัวเอก และอยู่กับเขา ตลอดเวลา ทั้งนี้ เพราะไทเลอร์ คือ เพื่อนในจินตนาการ ที่เขาสร้างขึ้นมา อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ของตัวเอก กับไทเลอร์อาจจะเป็นมากกว่าเพื่อน ตัวเอกอาจจะมอง ไทเลอร์เป็นเหมือนคนรัก ทั้งนี้ สังเกตได้จากการแสดงออก ของเขาเมื่อไทเลอร์ให้ความสำคัญกับคนอื่น เช่น เขาไม่ พอใจเมื่อเห็นไทเลอร์เอาใจใส่มิสเตอร์เฮนเจล หนึ่งใน สมาชิกไฟท์คลับและโปรเจกต์เมย์เฮ็มที่มีหน้าตาสวยคล้าย ผู้หญิง ในเหตุการณ์ตัวเอกผู้เล่าเรื่องมีความรู้สึกอยากจะทำลายสิ่งที่สวยงาม "I want to destroy something beautiful" (123) ถึงแม้ไทเลอร์จะเป็นเพื่อนตัวเอกมาเกือบ

ตลอดทั้งเรื่อง ในท้ายที่สุดตัวเอกก็ค้นพบว่า ไทเลอร์นั้น ไม่ได้มีตัวตนจริง ๆ แต่เป็นเพียงด้านมืดหรือเพื่อนใน จินตนาการที่เขาสร้างขึ้นมาเพื่อชดเชยสิ่งที่เขาขาดไป และเขายังตระหนักอีกว่าไทเลอร์ไม่สามารถช่วยให้เขา ค้นหาค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองได้ ตรงกันข้ามกลับนำความ เดือดร้อนมาให้มากขึ้นเรื่อย ๆ จนต้องตัดสินใจกำจัด ไทเลอร์ในที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่าเรื่องกับมาร์ลา ซิงเงอร์ ก็เป็นความสัมพันธ์ที่น่าสนใจ เขาไม่ชอบมาร์ลาตั้งแต่แรก ที่เธอปรากฏในกลุ่มบ่าบดมะเร็งลูกอ๊อดณะ ทั้งนี้ ก็เพราะ ว่าการปรากฏตัวของเธอมาบั่นทอนอัตลักษณ์ความเป็น ชายของเขา มาร์ลามีลักษณะที่ต่างจากตัวละครเอกหญิง โดยทั่วไป กล่าวคือ เธอไม่ได้มีใบหน้าที่สวยงาม ผมสี บลอนด์ หรือมีชีวิตที่ดีตามแบบฉบับนางเอก ตรงกันข้าม เธอมีใบหน้าที่แปลกคล้ายตัวการ์ตูน ผมสีดำ และมีชีวิต อยู่ไปวัน ๆ การที่ผู้เขียนเสนอตัวละครเอกหญิงตัวเดียว ในเรื่องให้ออกมาในลักษณะนี้อาจจะแสดงให้เห็นว่าผู้ชาย ไม่พอใจในบทบาทของผู้หญิงที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ใน ปัจจุบันจนทำให้ผู้ชายเองไม่แน่ใจในบทบาทที่แท้จริง ของตนเอง ในฐานะตัวแทนสตรีปัจจุบัน การปรากฏตัว ของเธอในกลุ่มมะเร็งลูกอ๊อดณะสร้างความไม่พอใจอย่าง ชัดเจนให้กับสมาชิกกลุ่มที่เป็นผู้ชายล้วน เนื่องจากว่า สมาชิกในกลุ่มถูกตัดลูกอ๊อดณะ (สัญลักษณ์ของความ เป็นชาย) ออกไปแล้ว ทำให้ขาดความมั่นใจในตัวเอง แต่ มาร์ลา กลับไม่ได้สนใจว่าการมาของเธอจะนำความเดือด ร้อน มาให้ใครบ้าง เธอทำในสิ่งที่อยากทำเท่านั้น

ลักษณะนิสัยของมาร์ลาที่ตรงกันข้ามกับตัวเอก โดยสิ้นเชิงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เขาไม่ชอบมาร์ลา เพราะเขาเองเป็นชายแต่ขาดความกล้า ความมั่นใจใน ตนเอง และเสรีภาพในการดำรงชีวิตอย่างมาร์ลา เขาจึงรู้สึก ละเอียด ไม่อยากใกล้ชิดด้วย เพราะเธอมาตอกย้ำข้อด้อย ของเขา แท้ที่จริงแล้วตัวเอกชอบมาร์ลาอยู่ลึก ๆ แต่ไม่ ยอมรับตั้งแต่ต้นเพราะไม่เคยมีความสัมพันธ์ ใกล้ชิด กับผู้หญิง จึงไม่รู้ว่า ควรทำตัวอย่างไร แต่ความสัมพันธ์ ระหว่างเขากับมาร์ลาก็พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นได้จาก

ตอนท้ายเรื่องหลังจากไทเลอร์หายตัวไปทั้งสองได้ย้ายเข้ามาอยู่ด้วยกัน ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมาร์ลา ก็กลายเป็นคนที่ตัวเอกไวใจมากที่สุดที่สุดในที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสามอาจจะตีความได้ว่าเปรียบเสมือนความสัมพันธ์ของพ่อแม่ลูก สังเกตได้จากบางสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อตัวเอกแอบเห็นไทเลอร์มีความสัมพันธ์กับมาร์ลานั้น เขาไม่พอใจ และรู้สึกเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เขากล่าวโทษตัวเองว่าถ้าเขาไปหามาร์ลาหลังจากที่มาร์ลาโทรศัพท์มา ก็คงจะไม่มีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น ฉากนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของฟรอยด์เรื่องปมอีดีปัส (Oedipus complex) ตัวเอกเปรียบเสมือน ลูกชายที่มีความรักต่อแม่ (มาร์ลา) และรู้สึกหึงหวงแม่เมื่อแม่อยู่ใกล้ชิดพ่อ (ไทเลอร์) ความสัมพันธ์แบบพ่อแม่ลูกเห็นชัดยิ่งขึ้นเมื่อตัวเอกบ่นว่ารู้สึกเหมือนกลับไปเป็นเด็กอีกครั้ง เพราะต้องเป็นผู้คอยส่งสารระหว่างไทเลอร์กับ มาร์ลา ที่ไม่ยอมเจอหน้ากันเลย ยกเว้นตอนมีความสัมพันธ์กัน

นอกเหนือจากความขัดแย้งที่กล่าวมาข้างต้น ตัวเอกยังมีความขัดแย้งกับเจ้านายของตนเอง อันที่จริงเขาไม่ได้มีความขัดแย้งกับเจ้านายโดยตรง แต่เนื่องจากเจ้านายของเขาเป็นตัวแทนของสถาบันหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม และกิจวัตรประจำวันรวมถึงหน้าที่การทำงานที่นำเมื่อนาย ความขัดแย้งดังกล่าวจึงเกิดขึ้น เขาเบื่อหน่ายงานที่ทำอยู่ซึ่งหมายความว่าเขาเบื่อหน่ายบริษัทหรือองค์กรที่เป็นต้นตอของความซ้ำซากจำเจ นอกจากนี้กฎเกณฑ์ทางสังคมกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคมโดยสร้างหลักปฏิบัติซึ่งผู้ฝ่าฝืนจะไม่ใช่ที่ยอมรับทั้งหมดนี่คือสาเหตุที่ทำให้ตัวเอกไม่ชอบเจ้านายซึ่งเป็นเสมือนผู้คอยย้ำเตือนถึงกรอบและกฎเกณฑ์ของสังคมซึ่งทำให้ตัวเขาอึดอัด

ความขัดแย้งทางสังคมก็เป็นอีกสาเหตุใหญ่ที่ทำให้ตัวเอกขาดอัตลักษณ์ ประเด็นหลักของความขัดแย้งนี้เกิดจากลัทธิบริโภคนิยมที่ครอบงำวิถีชีวิตปลายศตวรรษที่ 20 บุคคลที่มีลักษณะบริโภคนิยมจะให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าการศึกษาจิตใจของตนเอง โดยคิดว่าการได้

ครอบครองสิ่งของต่าง ๆ นำมาซึ่งอัตลักษณ์เพราะเชื่อว่าวัตถุจะทำให้ตนเป็นที่ยอมรับของสังคม ค่านิยมทางวัตถุทำให้คุณค่าทางจิตใจต่ำลง ตัวเอกในเรื่องเป็นพวก วัตถุนิยม เขาสะสมเครื่องใช้ภายในบ้านเกินกว่าความจำเป็น เพราะคิดว่าวัตถุที่ซื้อมานั้นน่าอวดลักษณะมาให้ นวนิยายเรื่องนี้แสดงด้วยว่า การโฆษณาชวนเชื่อมีส่วนสำคัญในการหว่านล้อมและล้างสมองคนในสังคมให้คล้อยตามและเห็นความสำคัญของการได้เป็นเจ้าของสินค้าชิ้นนั้น ๆ ใน **ไฟท์คลับ** จะเห็นได้ว่าการโฆษณามีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้า ของตัวเอกมาก เขาสั่งซื้อสินค้าจากแคตตาล็อกโดยที่มีได้คำนึงถึงความจำเป็นในการใช้สอย คิดแต่ว่าการเป็นเจ้าของวัตถุเหล่านี้จะทำให้เขามีความสุขและค้นพบอัตลักษณ์ได้ แต่ที่จริงนั้นเขาก็ยังรู้สึกว่างเปล่า สินค้าต่าง ๆ ที่เขาซื้อมาไม่อาจทดแทนความว่างเปล่าได้ตามเนื้อเรื่องโฆษณายังให้อัตลักษณ์ผิด ๆ ต่อผู้บริโภคอีกด้วย จะเห็นได้ว่าโฆษณาคือตัวกำหนดความเป็นผู้ชาย เช่น ความเป็นชายนั้นวัดกันที่ร่างกายอันบึกบึนเหมือนนายแบบในโฆษณา เป็นต้น ดังนั้น ผู้ชายจึงรู้สึกสับสนในบทบาทและภาพลักษณ์ของตนเอง ไม่แน่ใจว่าอัตลักษณ์ผู้ชายต้องเป็นแบบใดกันแน่ ความขัดแย้งทางสังคมจึงกลายเป็นอีกหนึ่งประเด็นหลักที่ทำให้ตัวเอกผู้เล่าเรื่องขาดอัตลักษณ์

2.2 กระบวนการการแสวงหาตัวตนของตัวเอก
ตัวเอกผู้เล่าเรื่องไม่ยอมจำนนกับปัญหาที่รุมเร้า แต่พยายามที่จะหาทางออกเพื่อให้ได้มาซึ่งอัตลักษณ์ที่แท้จริง กระบวนการที่เขาใช้แสวงหาตัวตนนั้นมีหลายวิธี เริ่มตั้งแต่การเข้ากลุ่มบำบัด การเขียนกลอนไฮกุ การสร้างด้านมืด การตั้งไฟท์คลับ และการก่อตั้งโปรเจกต์เมย์เฮ็ม

ตัวเอกได้เข้าร่วมกลุ่มบำบัดหลายกลุ่ม แต่กลุ่มที่ทำให้เขารู้สึกดีที่สุดคือการเข้าร่วมกลุ่มมะเร็ง ลูกอ๊นท์ เพราะเป็นที่ที่เขาพบกับบ็อบผู้ที่มีหน้าอกใหญ่ เนื่องจากได้รับฮอร์โมนเทสโตเจนมากเกินไป การได้ถอดบ็อบทำให้เขารู้สึกอบอุ่นเหมือนได้กอดแม่ การได้มาเจอบ็อบในกลุ่มบำบัดมะเร็งลูกอ๊นท์จึงทำให้เขาหายจากโรคนอนไม่หลับ นอกจากนี้ เขาสามารถร้องไห้ได้อย่าง

เต็มที โดยไม่ต้องกังวลกับค่านิยมของสังคมที่ว่าผู้ชายควรจะเข้มแข็ง ไม่ควรจะร้องไห้ให้ใครเห็นเพราะแสดงถึงความอ่อนแอ แต่ในกลุ่มบ่าบัตทุกคนต่างร้องไห้และผลัดกันปลอบใจซึ่งกันและกันโดยไม่ต้องกังวลกับค่านิยมนี้ เมื่อมาร์ลาบุกกรุกเข้ามาในกลุ่มมะเร็งลูอิกัธนะและกลุ่มบ่าบัตอื่น ๆ โรคนอนไม่หลับก็กลับมาอีกครั้ง ฉะนั้น การเข้าร่วมกลุ่มบ่าบัตไม่สามารถทำให้เขาค้นพบอัตลักษณ์ที่แท้จริงได้ แม้จะทำให้เขาเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ๆ แต่ก็เป็นเพียงการมีที่พักพิงใจเพียงชั่วคราว ทุกคนในกลุ่มบ่าบัตทำได้ดีที่สุดแค่การปลอบใจซึ่งกันและกันแต่ยังไม่พบสิ่งที่จะมาเติมเต็มชีวิต จึงต้องแสวงหาวิธีอื่นเพื่อค้นหาตนเองต่อไป

การเขียนกลอนไฮกุเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ตัวเอกใช้แสดงออกและระบายความเครียด ชาวญี่ปุ่นเชื่อว่าการเขียนกลอนไฮกุนั้นเป็นการได้ค้นพบตนเองภายในระยะเวลาอันสั้น ตัวเอกผู้เล่าเรื่องเขียนไฮกุก็ต่อเมื่อเขาประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น เมื่ออยู่ในที่ทำงาน และเมื่อต้องการให้มาร์ลาอยู่ห่างเขา และอีกครั้งเมื่อรู้ว่าไทเลอร์เป็นด้านมืดของเขา การเขียนไฮกุแก้ปัญหาให้ตัวเอกได้เพียงชั่วคราวไม่สามารถทำให้เขาค้นพบตนเองอย่างถาวร ฉะนั้น กระบวนการนี้จึงไม่สำคัญนักสำหรับเขา เป็นเพียงวิธีการระบายความเครียดชั่วขณะเท่านั้น

การสร้างด้านมืด หรือการสร้างไทเลอร์ เดอร์เดน เป็นจุดเปลี่ยนในชีวิตของตัวเอกอย่างมากเพราะไทเลอร์เป็นคนที่น่าตัวเอกไปสู่อุบายความทำร้ายมากมายที่เขาไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน ไทเลอร์สอนให้เขาเรียนรู้ที่จะสัมผัสถึงก้นบึ้ง (hitting the bottom) เพื่อเรียนรู้รสชาติของการมีชีวิตอยู่อย่างแท้จริง การสัมผัสถึงก้นบึ้ง คือ การกระทำที่ สุดโต่ง ไม่หวั่นต่อความกลัว ความเจ็บปวด หรือแม้กระทั่งความตาย ไทเลอร์เชื่อว่าหากปราศจากสิ่งเหล่านี้มนุษย์ก็จะมีสภาพที่จะทำอะไรก็ได้ เพราะไม่ต้องยึดติดกับสิ่งใดในโลกอีกแล้ว การเป็นอิสระและไม่ยึดติดนั้นจะทำให้มนุษย์ค้นพบความต้องการของตนได้ชัดเจน ได้รู้ว่าแท้จริงแล้วตนต้องการอะไรในชีวิตถ้าปราศจาก

กรอบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไทเลอร์นำเขาไปสู่การผจญภัยและกิจกรรมที่ทำหลายอย่าง การใช้ความรุนแรงเพื่อปลดปล่อยความตึงเครียดในชีวิตประจำวันและหน้าที่การทำงานที่น่าเบื่อหน่าย นอกจากนี้ ความรุนแรงยังนำไปสู่การค้นพบอัตลักษณ์ความเป็นชายอีกด้วย ความรุนแรงที่กล่าวมานี้ ได้แก่ การชกต่อยในไฟท์คลับ การรับรู้รสชาติความเจ็บปวดจากการสัมผัสสารเคมี การรอดชีวิตจากการจจใจที่จะให้มีอุบัติเหตุรถคว่ำ การเรียนรู้ประสบการณ์แปลกใหม่ที่ต้องเผชิญหน้ากับความกลัว ความเจ็บปวด และความตายนั้นทำให้ตัวเอกมีความกล้าและฮึกเหิม รู้สึกถึงความ เป็นอิสระเสรี และยังคงยึดอัตลักษณ์ความเป็นชายอีกด้วย แม้ไทเลอร์จะนำความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่มาให้ แต่ก็นำหายนะมาให้ด้วยเช่นกัน ท้ายที่สุดตัวเอกตระหนักได้ว่าไทเลอร์ไม่สามารถทำให้เขาค้นพบตัวตนที่แท้จริงได้ แต่กลับนำความเดือดร้อนมาให้เขาจึงตัดสินใจกำจัดไทเลอร์

การที่ตัวเอกและไทเลอร์ก่อตั้งไฟท์คลับก็เพื่อให้ผู้ชายโดยเฉพาะตัวเอกมีโอกาสได้แสดงออกถึงความ เป็นชายเพราะที่นี่เป็นสถานที่เฉพาะของผู้ชายเท่านั้น สมาชิกสโมสรนี้ไม่รู้สึกถูกผู้หญิงคุกคาม ในขณะที่ในสังคมภายนอกสิทธิและพลังความสามารถของผู้หญิงที่เพิ่มขึ้นทำให้ผู้ชายไม่รู้สึกปลอดภัยอีกต่อไป ทั้งยังรู้สึกว่าบทบาทของตนในสังคมสั้นคลอน เพราะผู้หญิงเข้ามาแย่งบทบาทของพวกเขาไป เช่น ผู้หญิงมีหน้าที่การงานเหมือนผู้ชายมีความสามารถเข้าไปทำงานในสายงานของผู้ชายได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้ผู้ชายรู้สึกหวาดกลัวบทบาทที่เพิ่มขึ้นของผู้หญิง การที่ผู้ชายได้เข้ามารวมกลุ่มกันในสถานที่ปราศจากผู้หญิงทำให้มีความมั่นใจในอัตลักษณ์ความเป็นชายมากขึ้น นอกจากนี้ การได้ปลดปล่อยความตึงเครียดด้วยการชกต่อยก็ยังย้ำเน้นอัตลักษณ์ความเป็นชาย กล้าที่จะทำร้ายกฎเกณฑ์ของสังคม กล้าใส่เสื้อเชิ้ตที่เต็มไปด้วยคราบเลือดและปราศจากเนคไทไปทำงาน กล้าที่จะข่มขู่เจ้านาย เป็นต้น แม้ว่าการก่อตั้งไฟท์คลับจะนำมาซึ่ง ความสุข ความตื่นตัว และความฮึกเหิม ตัว

เอกก็ไม่ได้หยุดการแสวงหาตัวตนของเขาไว้เพียงเท่านั้น ความอึกทึกของด้านมืดของเขาหรือไทเลอร์ทวีความรุนแรงโดยการก่อตั้งโปรเจ็คเมย์เฮ็ม

กระบวนการสุดท้ายในการแสวงหาตัวตนของตัวเอกคือการสร้างโปรเจ็คเมย์เฮ็มเพื่อทำลายล้างอารยธรรมและประวัติศาสตร์ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกำหนดบทบาทของมนุษย์และบันทึกอัตลักษณ์ของมนุษย์ เพราะอารยธรรมนั้นเป็นแหล่งสะสมความเจริญมาหลายชั่วอายุคนของสังคมของชนชาติหนึ่งหรือหลายชนชาติ เช่นเดียวกับประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นบันทึกอัตลักษณ์ร่วมของชนชาติหนึ่ง มนุษย์ไม่สามารถค้นพบตัวตนที่แท้จริงได้ตราบดีที่ยังถูกรอปรำโดยอารยธรรมหรือประวัติศาสตร์ เพราะทั้งสองสิ่งนี้เป็นตัวกำหนดวิถีทางของมนุษย์ จนบางครั้งก็ไม่ได้ตระหนักว่าตนเองถูกล้างสมองเพราะคุ้นชินกับคำสอน ค่านิยม และเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่มชน ฉะนั้น ไทเลอร์จึงพยายามที่จะทำลายล้างอารยธรรมที่เป็นบ่อเกิดของประวัติศาสตร์ให้หมดสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการวางระเบิดตึกและอาคารใหญ่ ๆ หรือการทำลายตู้เอทีเอ็ม เพราะบัตรเอทีเอ็มเป็นที่เก็บข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับสมาชิกของชุมชนในระบบเศรษฐกิจ ถ้าปราศจากบัตรเอทีเอ็ม ทุกคนก็มีอิสรภาพจากอัตลักษณ์ร่วมของระบบต่าง ๆ เพราะหลุดพ้นพันธนาการจากประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามตัวเอกไม่เห็นด้วยกับการกระทำของไทเลอร์ เพราะเห็นว่าการกระทำครั้งนี้สร้างความเดือดร้อนให้กับคนทั่วไป จึงพยายามที่จะหยุดแผนการของไทเลอร์

2.3 กลวิธีทางวรรณศิลป์

กลวิธีที่โดดเด่นในการนำเสนอการแสวงหาตัวตนในเรื่องนี้ ได้แก่ โครงสร้างเรื่องที่ซับซ้อน การใช้กลวิธีย้อนกลับ (flashback) การซ้ำคำ และตลกร้าย (black humor) พอลลาไนคใช้โครงเรื่องที่ซับซ้อนในการดำเนินเรื่องใน *ไฟท์คลับ* ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมและอาการป่วยของตัวเอกซึ่งเป็นโรคนอนไม่หลับ จึงไม่สามารถแยกแยะความจริง กับความฝันได้ จิตสำนึกและจิตใต้สำนึกจึงทำให้เรื่องราวต่าง ๆ ที่ตัวเอก

เป็นผู้เล่าจึงไม่น่าเชื่อถือ ผู้เขียนใช้การย้อนกลับมาสนับสนุนโครงเรื่องที่ซับซ้อนจึงทำให้ การนำเสนอโครงเรื่องซับซ้อนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนใช้การซ้ำคำหรือข้อความสำคัญให้ผู้อ่านสังเกตได้ แต่การจะรู้เนื้อหาของผู้เขียน ต้องอาศัยการพิจารณาพอสมควร เช่น การใช้ประโยคซ้ำหลายครั้งตั้งตัวเอกพูดประโยคว่า “ฉันรู้เรื่องนี้เพราะไทเลอร์รู้” (“I know this because Tyler knows this”) (Palahniuk, 1996, 12, 26, 112) เป็นต้น การที่ตัวเอกพูดประโยคนี้ตลอดทั้งเรื่องแสดงนัยว่า ไทเลอร์เป็นคน ๆ เดียวกับตัวเอก เขาจึงรู้ทุกเรื่องที่ไทเลอร์รู้ โดยปกติถ้าทั้งสองคนนี้เป็นคนละคนกัน ถึงแม้จะสนิทกันเพียงไหนก็ไม่สามารถรู้เรื่องราวของอีกฝ่ายได้ทั้งหมด

อีกกลวิธีหนึ่งที่เป็นลักษณะเด่นในการนำเสนอนวนิยายเรื่องนี้คือตลกร้าย กล่าวคือ การนำเสนอเหตุการณ์ที่น่ากลัว เศร้าสลด หรือรุนแรงให้เป็นเรื่องตลกเพื่อทำให้ประเด็นที่ประชดประชันเสียดสีชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ไทเลอร์ขโมยไขมันจากคลินิกดูไขมันมาทำเป็นสบู่ราคาแพง ขายกลับให้ชนชั้นเหล็อกินเหลือใช้ (เจ้าของไขมัน) การนำเสนอปัญหาของผู้คนในโลกปัจจุบันด้วยตลกร้าย ทำให้ประเด็นเด่นชัด น่าสนใจและเข้าใจง่าย นอกจากนี้เทคนิคเหนือจริง (surrealism) ก็เป็นกลวิธีที่โดดเด่นอีกอย่างหนึ่ง

เทคนิคการนำเสนอแบบเหนือจริง เป็นเทคนิคที่ทั้งผู้เขียนและผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้ในการนำเสนอตลอดทั้งเรื่อง โดยเฉพาะการนำเสนอให้เห็นด้านมืดของตัวละครเอก การปรากฏตัวของไทเลอร์ซึ่งเสมือนกับเป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งแทนที่จะเป็นแค่จิตใต้สำนึกของตัวละครเอกนั้น สามารถนำเสนอด้านมืดของมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นความก้าวร้าวรุนแรงที่ไทเลอร์แสดงออกโดยการทำกิจกรรมหลายอย่างที่ไมเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น การตัดต่อฉากบางฉากของหนังโป๊ลงไป ในหนังครอบครัว หรือจะเป็นการปัสสาวะลงในซูบการกระทำเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกพยายามปลดปล่อยความต้องการด้านมืดที่ถูกกดทับอยู่มานาน ด้วยการแสดงออกดังกล่าว ทั้งยังแสดงให้เห็นว่าเขา

ต่อต้านกฎเกณฑ์ของสังคมและแสวงหาแนวทางดำเนินชีวิตที่เป็นของเขาเอง การนำเสนอแบบเหนือจริงทำให้เราดำดิ่งลึกลงไปในจิตใจของตัวละครเอก เห็นสัญชาตญาณดิบและความรู้สึกที่ตัวละครเอกเก็บกดไว้ นอกจากนี้เทคนิคดังกล่าวยังสร้างความประหลาดใจได้เป็นอย่างดีสามารถทำให้เราเข้าใจผิดเกือบตลอดทั้งเรื่องว่าไทเลอร์เป็นตัวละครอีกตัวหนึ่ง จะเห็นได้ว่า การนำเสนอแบบเหนือจริงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความโดดเด่นของเรื่อง **ไฟท์คลับ** เป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังทำให้เห็นอีกว่าสิ่งที่ตัวละครเอกคิดและอยากทำนั้นไม่สามารถกระทำได้ในชีวิตจริงเพราะไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

3. การแสวงหาตัวตนในภาพยนตร์เรื่องไฟท์คลับ

เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่และประเด็นหลักของภาพยนตร์เหมือนกับนวนิยาย การวิเคราะห์การแสวงหาตัวตนในภาพยนตร์จึงเน้นไปที่กลวิธีในภาพยนตร์ที่ผู้กำกับใช้ในการนำเสนอแต่ละประเด็น ดังนี้

3.1 กลวิธีของภาพยนตร์ที่นำเสนอปัญหาการขาดอัตลักษณ์ของตัวเอก

เทคนิคเด่นที่นำเสนอปัญหาการขาดอัตลักษณ์ของตัวเอก คือ การแต่งหน้า การแสดงออกทางสีหน้า และการเคลื่อนไหว เทคนิคดังกล่าวถูกนำมาใช้เพื่อเน้นอาการนอนไม่หลับของตัวเอกซึ่งถือว่าเป็นปัญหาใหญ่สำหรับเขา ผู้ชมจะเห็นได้ว่าตัวเอกมีใบหน้าซีด อิดโรย บ่งบอกถึงการอดนอนได้อย่างชัดเจน การแต่งหน้าเป็นเทคนิคสำคัญที่แสดงให้เห็นอาการเหนื่อยล้า อิดโรยของคนที่ไม่ได้พักผ่อนอย่างเพียงพออย่างเช่นตัวเอก การแสดงออกถึงการเบื่อหน่ายที่มีต่องานและชีวิตประจำวัน การเคลื่อนไหวแบบเฉื่อยชายิ่งแสดงให้เห็นว่าเขาขาดแรงกระตุ้นในชีวิต ส่วนเทคนิคเหนือจริงช่วยเสียดสีพวกวัตถุนิยมของตัวเอกได้อย่างโดดเด่น การนำเสนอโดยให้เครื่องบิน เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่อยู่ในแคตตาล็อกออกมาอยู่ในห้องของตัวเอกอย่างรวดเร็วทำให้ภาพการตกเป็นทาสลัทธบริโภคนิยมของตัวเอกเด่นชัดยิ่งขึ้น ในฉากนี้กล้องซูมเข้าไปในแคตตาล็อกเฟอร์นิเจอร์เพื่อให้เห็น

เฟอร์นิเจอร์หลากหลายชนิด แล้วกลับไปห้องของตัวเอกที่ค่อย ๆ มีเครื่องเรือนเข้ามาอย่างละชั้นพร้อมด้วยราคาใต้สินค้านั้น ๆ ภายในระยะเวลาไม่กี่วินาทีห้องของเขาก็เต็มไปด้วยเครื่องเรือนเหมือนในแคตตาล็อกพร้อมด้วยราคาใต้เครื่องเรือน แต่ละชั้น จากฉากนี้ผู้ชมรู้ได้ทันทีว่าตัวเอกเป็นคนประเภทวัตถุนิยม

3.2 กลวิธีทางภาพยนตร์ที่นำเสนอกระบวนการแสวงหาตัวตนของตัวเอก

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว เดวิด ฟินเชอร์ใช้เทคนิคที่น่าสนใจในการนำเสนอกระบวนการแสวงหาตัวตนที่ตัวเอกใช้ ได้แก่ การสร้างไทเลอร์หรือด้านมืดของตัวเอกซึ่งนำเสนอผ่านเทคนิคการปรากฏตัวอย่างรวดเร็ว (subliminal scenes) เพื่อแสดงการต่อสู้ระหว่างตัวเอกกับด้านมืดของเขาเอง เทคนิคกลับไปกลับมา (shot reverse shot) เพื่อย้ำให้เห็นว่าไทเลอร์ไม่ได้มีตัวตนจริง ๆ แต่เป็นเพียงด้านมืดที่ตัวเอกสร้างขึ้นมาเท่านั้น และการนำเสนอด้วยแสงมัว ๆ หรือที่เรียกว่า film noir ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับความสับสนและความลับในเรื่อง อีกทั้ง ตอกย้ำพลังด้านมืดของตัวเอก ดังจะสังเกตเห็นได้ว่าไทเลอร์จะปรากฏตัวเฉพาะในตอนกลางคืนเพราะความมืดเกี่ยวข้องกับความรู้สึกชั่วร้าย จะเห็นได้ว่าฟินเชอร์คัดสรรกลวิธีที่เหมาะสมและเป็นเหตุเป็นผลในการนำเสนอการแสวงหาตัวตนในภาพยนตร์เรื่อง **ไฟท์คลับ**

4. การเปรียบเทียบการนำเสนอการแสวงหาตัวตนระหว่างสื่อทั้งสองสื่อ

เนื่องจากภาพยนตร์ซึ่งดัดแปลงจากนวนิยายเรื่อง **ไฟท์คลับ** นั้นมีเนื้อหาและประเด็นหลักเหมือนกับนวนิยาย การเปรียบเทียบทั้งสองสื่อจึงอยู่ที่การวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าในภาพยนตร์นั้นมีการนำต้นฉบับมาดัดแปลงอย่างไรบ้างจากการศึกษา พบว่า เดวิด ฟินเชอร์ มีวิธีดัดแปลงภาพยนตร์เรื่องนี้สี่วิธี คือ คงเนื้อหาเดิมไว้ ขยายและเพิ่ม เปลี่ยนแปลง และตัดทอนบางส่วน ผู้กำกับเลือกที่จะคงใจความหลักไว้แล้วนำมาตีความและดัดแปลง เพื่อให้ภาพยนตร์ดำเนินไปอย่างน่าสนใจภายในระยะเวลา สองชั่วโมง

ฟินเซอร์คงเนื้อหาเดิมของต้นฉบับไว้อย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการนำตัวละครหลักมาโลดแล่นในภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นตัวละครเอกผู้เล่าเรื่อง ไทเลอร์ผู้เป็นด้านมืดของตัวเอก มาร์ลาตัวละครเอกหญิงคนเดียวในเรื่อง บ็อบ (สมาชิกกลุ่มมะเร็งลูกันณะ) ตลอดจนเจ้านายของตัวเอก นอกจากนี้ฟินเซอร์ยังคงประเด็นหลักของเรื่องคือการแสวงหาตัวตนเอาไว้อีกด้วย

อย่างไรก็ดี ผู้กำกับได้นำเนื้อหาเดิมมาขยายและเพิ่มเติมในภาพยนตร์เพื่อให้การนำเสนอสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเด็นที่พอลลานิคมองข้ามหรือไม่ได้ให้รายละเอียดต่างๆที่เป็นกุญแจสำคัญที่จะเฉลยเรื่องราวที่ซับซ้อน เช่น การบรรยายของพอลลานิคเกี่ยวกับการปรากฏตัวครั้งแรกของด้านมืดของตัวเอก ผู้เขียนบอกเพียงไทเลอร์อยู่ใกล้ๆ มานานแล้ว ก่อนที่ทั้งสองจะพบกัน “Tyler has been around for a long time before we met” (Palahniuk, 1996 :32) แต่ไม่ได้ขยายความต่อว่า ไทเลอร์ปรากฏตัวครั้งแรกที่ไหน ในภาพยนตร์ฟินเซอร์ให้ความสำคัญกับประเด็นนี้โดยนำมาขยายต่อด้วยเทคนิคการปรากฏตัวแบบรวดเร็ว (subliminal scenes) เพื่อเน้นว่า ไทเลอร์ไม่ได้มีตัวตนจริงๆ แต่เป็นเพียงด้านมืดที่ตัวเอกสร้างขึ้นมา

นอกจากที่กล่าวมา การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบางอย่างก็ทำให้ภาพยนตร์เข้าใจได้ง่ายกว่าหนังสือ เช่น การที่ฟินเซอร์พยายามที่จะไม่ทำให้โครงเรื่องซับซ้อนจนเกินไป ในต้นฉบับตัวเอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ กลับไปกลับมาโดยไม่สนใจว่าผู้อ่านจะเข้าใจหรือไม่ เช่น ตอนที่ตัวเอกเล่าถึงบ็อบ เขาเล่าว่า พบบ็อบในกลุ่มบำบัดมะเร็งลูกันณะ จากนั้นก็เล่าเรื่องอื่นต่อไประยะหนึ่งแล้วจึงกลับมาเล่าเรื่องบ็อบอีก ในภาพยนตร์ ผู้กำกับได้ตระหนักถึงปัญหาตรงนี้ ฉากที่ตัวเอกเล่าถึงบ็อบนั้น เขาบอกผู้ชมก่อนว่าเขาจะเล่าเรื่องย้อนเวลาไป ซึ่งทำให้เราตระหนักว่า ฉากต่อไปจะเป็นเรื่องเล่า “No, wait. Back up. Let me start earlier” (Uhls, 1999, 2)

สุดท้ายการตัดบางประเด็นที่ไม่สำคัญออกทำให้ลดความซับซ้อนลง เช่น ฉากรถคว่ำ ในนวนิยายข้างเครื่อง เป็นคนขับรถ ซึ่งก่อนหน้านี้ตัวละครนี้ไม่เคยปรากฏมาก่อน ทำให้การดำเนินเรื่องไม่เป็นเหตุเป็นผล และผู้อ่านอาจสับสนว่าทำไมต้องเป็นข้างเครื่องที่ขับรถในฉากรถคว่ำ แต่ในภาพยนตร์ไทเลอร์เป็นคนที่ขับรถพาตัวเอกไปประสบอุบัติเหตุ จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าการนำเสนอการแสวงหาตัวตนในภาพยนตร์เรื่องไฟท์คลับ มีประสิทธิภาพกว่าในนวนิยายเนื่องจากเทคนิคภาพยนตร์สามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่ายกว่าการอ่านในนวนิยาย เพราะผู้กำกับได้คัดสรรส่วนที่จะนำเสนออย่างดีแล้ว

สรุป

จากการศึกษาพบว่าพอลลานิคไม่ได้แนะนำวิธีที่แน่นอนในการแสวงหาตัวตน แต่เขาเสนอแนะแนวทางที่แปลกใหม่และท้าทาย วิธีการส่วนใหญ่ไม่สามารถกระทำได้ในชีวิตจริง ซึ่งอาจจะเป็นความตั้งใจของผู้เขียนที่จะเสนอเรื่องราวออกมาในลักษณะเหนือจริงเพื่อให้ผู้อ่านเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 20 ได้ง่ายขึ้น อีกทั้งอาจจะทำให้ผู้อ่านหันมาตระหนักถึงอัตลักษณ์ของตนเองอีกด้วย ผู้เขียนดูเหมือนจะรู้ว่าการแสวงหาตัวตนนั้น ความสำคัญไม่ได้อยู่ที่ผลลัพธ์แต่อยู่ที่กระบวนการและประสบการณ์ที่บุคคลผู้นั้นได้ผ่านพบและเรียนรู้ จากเรื่องนี้ถึงแม้ตัวเอกผู้เล่าเรื่องจะไม่ประสบความสำเร็จในการแสวงหาตัวตน แต่ได้เรียนรู้ความต้องการและตัวตนของเขามากยิ่งขึ้น เรียนรู้ว่าสิ่งไหนเหมาะหรือไม่เหมาะกับตนเองและสิ่งไหนที่เขาต้องการหรือไม่ต้องการ นอกจากนี้ผู้เขียนยังแนะนำว่าผู้ชายกับผู้หญิงนั้นควรพึงพาอาศัยซึ่งกันและกันแทนที่จะแข่งขันแก่งแย่งชิงดีกัน ส่วนการนำเสนอในภาพยนตร์ เป็นการนำเสนอที่ยังคงเน้นประเด็นเดิมแต่ขยายและเพิ่มเติมให้ประเด็นหลักนั้นเด่นชัดและเข้าใจง่ายขึ้นกว่าเดิม จึงกล่าวได้ว่าการนำเสนอการแสวงหาตัวตนในภาพยนตร์มีพลังกว่าการนำเสนอในนวนิยาย

เอกสารอ้างอิง

สร้อยสน สกลรักษ์. (2537). นวนิยายเชิงอัตประวัติของ โจเซฟ คอหนรด : การวิเคราะห์ทฤษฎีของ ฟรอยด์. วิทยานิพนธ์ สาขาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Barnette, Sarah. (2002). **American Beauty and Fight Club : Looking for Meaning in All the Wrong Places.** In **culture @ home** (Online). Available: <http://www.anglicanmedia.com.au/old/cul/meaning.htm> [2003, August 28]

Beuka, Robert. (2000). **Just One World... "Plastics": Suburban Malaise, Masculinity, and Oedipal Drive in The Graduate.** In **Journal of Popular Film and Television.** (Online) Available: <http://www.findarticles.com/of.../article.jhtml?term%2BMasculinity+%2Bportrayals+%2Bdepictions+%2Bet> Access: [2003, October 30]

Don, Marianna. (2001). **A Comparative Analysis of "The Double" and "The Devil: Ivan's Nightmare" with an Emphasis on the Forms of Artistic Exposition of Evil.** In **"The Double" and "The Devil Ivan's Nightmare"**(Online).

Available: <http://www.arts.monadh.edu.au/gsandss/slavic/papers/evil.html> [2003, November 19]

Hall, Calvins. (1954). **A Primer of Freudian Psychology.** New York: The World Publishing Company.

Hoenisch, Steve. (2000). "The Construction of the Double as Social Object", In **Criticism. Com: Construction of the Double** (Online). Available: http://www.criticism.com/dasth_dost.html [2003, November 19]

Overall Analyses. (2003). In **MonkeyNotes.com** (Online). Available: <http://www.pinkmonkey.com/booknotes/monkeynotes/pinJekyll31.asp> [2003, October 11]

Palahniuk, Chuck. (1996). **Fight Club.** New York : Henry Holt and Company\

Palahniuk, Chuck. (1996.) **Fight Club.** New York : Holt.

Uhls, Jim. (1999). **Fight Club Screenplay.** In **The Final Screenplay.**(Online) The Final Screenplay (Online). Available: http://www.geocities.com/weekend_game/final_scr1.htm